

*Programmaterial för gymnasie-
skola och gymnasial vuxen-
utbildning*

GyVux 1994/98:1

KURSPLANER

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

100159 1261

Barn- och fritids- programmet

Läsåret 1998/99

Ändringar och tillägg

TILLHÖR REFERENSBIBLIOTEKET
UTLÅNAS EJ

Läroplan
562

Skolverket

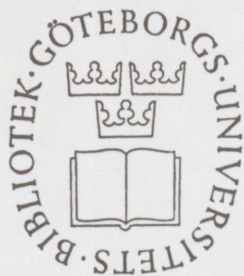
Beställningsadress:

Fritzes kundtjänst, 106 47 Stockholm

Fax 08-690 91 91, telefon 08-690 91 90

E-post: fritzes.order@liber.se

Fritzes internet: www.fritzes.se

Pedagogiska biblioteket

REF 326
Läroplaner Ex 1

REF

PEDAGOGISKA
BIBLIOTEKET

Barn- och fritidsprogrammet

Ändringar och tillägg

Läsåret 1998/99

ISSN 1103-8349

ISBN 91-38-31450-9

© Skolverket och CE Fritzes AB

Omslag: Örjan Nordling, Ligature

Tryck: Norstedts Tryckeri AB, Stockholm 1998

Förord

Förord	4
Programöversikt	5
Barn, dans och teater.....	7
Barn-, kultur- och fritidsverksamhet.....	8
Barn och musik	18
Datoranvändning	19
Fritidsanläggningar och fritidsmiljöer	21
Historia	24
Idrott och hälsa	26
Individ och samhälle	28
Lärande och pedagogiskt ledarskap	33
Naturkunskap.....	44

Förord

Avsikten med häftet "Ändringar och tillägg" är att ge skolledare och lärare information om de förändringar som gjorts under året och berör programmen i gymnasieskolan. I vissa fall sker ändringar så snabbt att det inte är möjligt att trycka nya programmaterial varje gång utan förändringarna kommer att läggas in i programmaterialen när:

- programmet ingår i Skolverkets programutvärdering och kursplanerevidering
- mycket stora förändringar är gjorda.
- upplagan tagit slut

Under 1997/98 har barn- och fritidsprogrammet, elprogrammet och industriprogrammet reviderats och nya kursplaner fastställdes av Skolverket den 14 april 1998. Kursplanerna och betygskriterierna är publicerade i SKOLFS 1998:11.

Reviderade kursplaner och betygskriterier i *karaktärsämnen* för barn- och fritidsprogrammet och elprogrammet publiceras i separata häften. I häftena saknas kursplaner som inte är reviderade och som är gemensamma för flera program, kursplaner för ej programbundna kurser samt kärnämnen (SKOLFS 1997:2-3, 1994:9, 1994:11). Industriprogrammet är slut i lager och trycks i ny upplaga.

Kursplaner för det nya ämnet Multimedia trycks i ett separat ändringar och tillägg.

Kursplaner och betygskriterier finns också tillgängliga i Skolverkets databas (Basinformation för skolan). Skolverket kommer inte att ge ut något nytt programmaterial för dessa program då ytterligare förändringar kommer att ske inom kort tid. Till de förändringar som kan förutses hör betygskriterier för MVG, modulisering av kurser, reviderade kursplaner i kärnämnen och nya program mål.

En ny upplaga av programmaterialen skulle därför mycket snabbt bli inaktuellt. Skolverket förbereder en ny upplaga av programmaterialen till hösten 2000.

Programöversikt

BARN- OCH FRITIDSPROGRAMMET (BF)

A Kärnämnen

Gemensamma kurser

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>Kurs</i>	<i>Poäng</i>
ENGELSKA	EN200	Engelska A	110
ESTETISK VERKSAMHET	ESV200	Estetisk verksamhet	30
IDROTT OCH HÄLSA	IDH200	Idrott och hälsa A	80
MATEMATIK	MA200	Matematik A	110
NATURKUNSKAP	NK20	Naturkunskap	30
RELIGIONSKUNSKAP	RE200	Religionskunskap A	30
SAMHÄLLSKUNSKAP	SH200	Samhällskunskap A	90
SVENSKA	SV203	A: Språket och människan	80
	SV204	B: Språk – litteratur – samhälle	120
SVENSKA SOM ANDRASPRÅK ¹	SV2201	Svenska som andra språk A	80
	SV2202	Svenska som andra språk B	120

B Yrkesämnen inom programmet

Gemensamma kurser

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>Kurs</i>	<i>Poäng</i>
ARBETSMILJÖKUNSKAP	ARB201	Arbetsmiljö – yrkesliv	30
BARN-, KULTUR- OCH FRITIDSVERKSAMHET	BKF202	Barn-, kultur- och fritidsverksamhet	150
DATORANVÄNDNING	DAA200	Datorkunskap	50
FÖRETAGSEKONOMI	FE201	Företagsekonomi A	30
INDIVID OCH SAMHÄLLE	IOS201	Fritidskunskap	100
	IOS202	Utveckling, livsvillkor och socialisation	200
LÄRANDE OCH PEDAGO- GISKT LEDARSKAP	LPL200	Arbete och lärande	50
	LPL202	Hälsopedagogik	80
	LPL203	Kommunikation	80
	LPL207	Pedagogiskt ledarskap	100

¹ Alternativ för elever med annat modersmål än svenska.

Valbara kurser

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>Kurs</i>	<i>Poäng</i>
BARN OCH MUSIK	BAMU200	Barn och musik ²	30
BARN, DANS OCH TEATER	BDT200	Barn, dans och teater ²	50
BARN-, KULTUR- OCH FRITIDSVERKSAMHET	BKF200	Badverksamhet	250
	BKF201	Barn i förskola och fritidshem	250
	BKF203	Fritid för funktionshindrade	50
	BKF204	Kultur och folkbildning	200
	BKF205	Projekt och arrangemang	50
	BKF206	Ungdoms- och föreningsarbete	200
FRITIDSANLÄGGNINGAR OCH FRITIDSMILJÖER	FAF200	Fritidsanläggningar och fritidsmiljöer A	150
	FAF201	Fritidsanläggningar och fritidsmiljöer B	150
HISTORIA	HI200	Historia A	80
IDROTT OCH HÄLSA	IDH201	Idrott och hälsa B	50
INDIVID OCH SAMHÄLLE	IOS200	Barn, ungdomar och vuxna i behov av särskild stöd	200
LÄRANDE OCH PEDAGO- GISKT LEDARSKAP	LPL201	Fritidens aktiviteter	50
	LPL204	Ledarskap inom lek och idrott	50
	LPL205	Natur och friluftsliv A	50
	LPL206	Natur och friluftsliv B	50
	LPL208	Skapande dramatik	50
NATURKUNSKAP	NK201	Naturkunskap B	70

² Kursplanen revideras i samband med översyn med Estetiska programmet.

Kursplaner

Ämne: BARN, DANS OCH TEATER
Kurs: Barn, dans och teater
Kurskod: BDT200
Poäng: 50

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskap om hur dans och teater i samspel på ett allsidigt sätt kan användas i arbete med barn. Kursen skall belysa vikten av att barnet lär känna sin egen uttrycksförmåga och sina olika möjligheter att uttrycka sig. Med betoning på den gemenskap som dans- och teaterlek kan ge skall kursen också kontinuerligt öva elevernas förmåga att arbeta i ett mångkulturellt sammanhang.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha elementära färdigheter i arbete med gestaltande lek inom uttrycksformerna dans och teater

kunna förstå och stimulera barns uttrycksbehov och förmåga vad gäller kropp, röst, rörelse, dynamik och aktion, företrädesvis i grupp

kunna planera, genomföra och utvärdera arbete med dans- och teaterlek i barngrupp.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven känner till vissa grundläggande fakta om barns uttrycksbehov och förmåga vad gäller kropp, rörelse, dynamik och aktion och visar varierande insikt i hur man kan stimulera barn i dessa avseenden. Eleven deltar aktivt i praktiska övningar och kan med handledning beskriva arbetet och ge vissa exempel på hur man kan göra en pedagogisk uppläggning av dans- och teaterlek i barngrupp. Eleven kan med handledning planera och genomföra ett enkelt pedagogiskt arbete i barngrupp och med handledning tolka, utvärdera och dra vissa slutsatser av det egna arbetet. Eleven visar varierande insikt om dans- och teaterlekens möjligheter och betydelse i ett mångkulturellt sammanhang.

Godkänd

Eleven känner till och kan redogöra för vissa grundläggande fakta om barns uttrycksbehov och förmåga vad gäller kropp, rörelse, dynamik och aktion och visar insikt i hur man kan stimulera barn i dessa avseenden. Eleven deltar aktivt i praktiska övningar och kan med viss handledning beskriva arbetet och

ge exempel på hur man kan göra en pedagogisk uppläggning av dans- och teaterlek i barngrupp. Med viss handledning planerar och genomför eleven med gott resultat ett enkelt pedagogiskt arbete i barngrupp och kan med viss handledning tolka, utvärdera och dra slutsatser av det egna arbetet. Eleven visar insikt om dans- och teaterlekens möjligheter och betydelse i ett mångkulturellt sammanhang.

Ämnesbeskrivning

Ämne: **BARN-, KULTUR- OCH FRITIDS- VERKSAMHET**

Syfte

Ämnet Barn-, kultur- och fritidsverksamhet syftar till att ge kunskaper om verksamheter inom förskola, fritidshem och skola, kommunal, kommersiell och ideell fritidsverksamhet samt kultur och folkbildning. Ett ytterligare syfte är att ge erfarenhet av arbete i dessa verksamheter.

Ämnets karaktär och uppbyggnad

Ämnet ger en översikt över verksamheter för barn inom förskola, fritidshem och skola samt fritids- och kulturverksamhet. Fritids- och kulturverksamhet riktar sig till människor i alla åldrar, dvs. barn, ungdomar, vuxna och äldre. Till ämnet hör även hur de olika verksamheterna kan organiseras och bedrivs i kommunal, kommersiell och ideell regi.

I ämnet ingår begreppet kultur, dess innehåll och uttryck. Med kulturbegreppet avses oftast konstnärliga aktiviteter som musik, konst, teater och litteratur. Kultur kan även omfatta det gemensamma vad gäller språk, idéer, normer, värderingar och historia. Båda dessa aspekter av kulturbegreppets innebörd är väsentliga för ämnet.

Till ämnet hör även att ge en orientering kring begreppet fritid och hur fritiden och dess olika yttringar har förändrats genom tiderna. En sådan aspekt är att betrakta fritiden ur ett utvecklingsperspektiv och som ett inslag i en individs ständiga lärande.

Ämnet har ett brett tidsperspektiv och belyser hur organisationsformer, inriktningar och mål varierat under olika tidsperioder. Till ämnets karaktär hör därför hur barn-, kultur- och fritidsverksamheter har vuxit fram och blivit en del av samhället. Inom ämnet behandlas hur verksamheter i förskola och fritidshem har förändrats från en vårdande inriktning till en allt mer pedagogisk. Även verksamheternas nutida form och framtida utvecklingsmöjligheter ingår i ämnet.

En viktig del i ämnet är hur barnverksamhet samt kultur- och fritidsaktiviteter utformas praktiskt och hur kunskap kan användas för att utveckla olika verksamheter för alla åldrar. Ämnet handlar också om sambandet mellan människors utveckling och behov och hur detta kan relateras till verksamhetens utformning och arbetssätt. Olika teorier om barns och ungdomars ut-

veckling ingår därför i ämnet, liksom hur även fritid för funktionshindrade och verksamhet för pensionärer kan utformas.

Ämnet består av en gemensam kurs och sex valbara kurser.

Den gemensamma kursen *Barn-, kultur- och fritidsverksamhet* är en grund för flera av kurserna i ämnet och även för några av programmets övriga kurser. Kursen ger en översikt över olika verksamheter, deras bakgrund, nutida utformning och pedagogiska innehåll.

I kursen *Barn i förskola och fritidshem* fördjupas kunskaperna om barns utveckling och de vuxnas förhållningssätt. Här behandlas även verksamheternas mål, pedagogiska inriktning och samverkansformer.

Kursen *Ungdoms- och föreningsarbete* ger fördjupade kunskaper om ungdomars utveckling och ungdomskulturer. Kursen handlar även om arbete med ungdomar i kommunal, kommersiell och ideell regi och om föreningsarbete för alla åldrar. Dessa båda kurser förutsätter kunskaper som motsvaras av den gemensamma kursen *Utveckling, livsvillkor och socialisation*.

Kursen *Kultur och folkbildning* förutsätter kunskaper från den gemensamma kursen *Barn-, kultur- och fritidsverksamhet* och handlar om kultur- och folkbildningsverksamhetens betydelse samt biblioteksarbete. Kursen *Badverksamhet* behandlar arbete vid badanläggningar och förutsätter kunskaper motsvarande kursen *Fritidskunskap*.

Kunskaper om kultur- och fritidsaktiviteter för funktionshindrade samt verksamhetens betydelse för deras livskvalitet behandlas i kursen *Fritid för funktionshindrade*. Kursen förutsätter kunskaper motsvarande kursen *Fritidskunskap*.

Kursen *Projekt och arrangemang* behandlar hur projekt och arrangemang genomförs inom ett valt verksamhetsområde.

**Ämne: BARN-, KULTUR- OCH FRITIDS-
VERKSAMHET**

Kurs: Badverksamhet

Kurskod: BKF200

Poäng: 250

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskaper för arbete inom badverksamhet samt utveckla förmågan att leda simundervisning. Vidare skall kursen utveckla en handlingsberedskap för att upprätthålla ordning och säkerhet vid badanläggningar samt ge förståelse för vikten av ett pedagogiskt bemötande av besökarna.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om badverksamhet som rekreativ möjlighet och andra aktiviteter som kan förekomma i samband med bad

ha kännedom om bad som historisk och kulturell företeelse

kunna utöva de vanligaste simsätten

kunna upprätthålla ordning och säkerhet vid badanläggningar samt utföra övervakning och livräddning

med handledning kunna undervisa i simskola och i livräddning

ha kunskap om skötsel och underhåll av badanläggningar samt förståelse för hur verksamheten påverkar miljön

kunna möta besökarna med respekt utifrån deras behov av hjälp och service.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är orienterad om badets historia och dess kulturella grund och ger exempel på rekreativsmöjligheter i badanläggningar. Eleven utför arbetsuppgifter i vanliga situationer. Eleven kan de vanligaste simsätten och utför livräddning samt fungerar under handledning som simlärare. Eleven beskriver principer för underhåll av och säkerhet i badanläggningar. Eleven kan möta besökare med respekt och har insikt i deras behov av hjälp och service.

Väl godkänd

Eleven beskriver badets historiska och kulturella bakgrund och ser skillnader mellan olika rekreativformer. Eleven utför självständigt arbetsuppgifter i vanliga och vardagliga situationer. Eleven har god färdighet i de vanligaste simsätten samt livräddning. Eleven utför simläraruppgifter och fungerar som instruktör i hjärt- och lungräddning. Eleven förklarar principer för underhåll och säkerhet vid badanläggningen. Eleven visar gott omdöme vid möte med besökare och vid insatser gällande ordning och säkerhet.

**Ämne: BARN-, KULTUR- OCH FRITIDS-
VERKSAMHET**

Kurs: Barn i förskola och fritidshem

Kurskod: BKF201

Poäng: 250

Mål för kursen

Kursen skall ge fördjupade kunskaper om barns utveckling ur ett helhetsperspektiv samt kunskaper om förskolans och fritidshemmens mål och inriktning samt utveckla en förståelse för hur pedagogiska förhållningssätt påverkar verksamheten. Kursen skall även ge kunskaper om samspelet mellan hem, förskola, skola och fritidshem. Kursen skall dessutom ge insikt i hur ett miljömedvetande kan utvecklas genom pedagogiskt arbete. Ett ytterligare mål för kursen är att ge kunskaper om den lagstiftning som anger villkoren för verksamheterna.

Mål som eleven skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha fördjupad kunskap om barns utveckling samt en förståelse för hur utvecklingen påverkas av social och kulturell tillhörighet

ha kunskap om barns tänkande och förståelse för hur barn tolkar och bearbetar upplevelser

ha kunskaper om flickors och pojkars behov av att utveckla en trygg könsidentitet samt förstå att vuxnas bemötande av varandra och barnen påverkar förutsättningarna för jämställdhet

ha kunskaper om barns etik- och moralutveckling samt kunna reflektera över olika livsfrågor

kunna stimulera barns utveckling och lärande genom lek och ett pedagogiskt genomtänkt arbetssätt

ha erfarenheter av och fördjupade kunskaper om lekens betydelse samt om vuxnas förhållningssätt i olika leksituationer

under handledning kunna observera och analysera individ, grupp och verksamhet

ha kännedom om verksamheter för barn och ungdomar i behov av särskilt stöd

ha kunskaper om och ha deltagit i olika samarbetsformer mellan hem, förskola, skola och fritidshem

under handledning kunna tolka, planera och utföra arbetet enligt de mål som fastställts för verksamheten

ha kunskaper om hur ekonomiska förutsättningar påverkar verksamheten samt känna till vilka lagar och andra bestämmelser som styr verksamhet och personal

kunna inrikta sina arbetsinsatser och val av material på ett sätt som är säkert ur skydds- och miljösynpunkt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har kännedom om innebörden i några utvecklingspsykologiska teorier samt förståelse för hur barn tolkar och bearbetar upplevelser. Eleven beskriver utifrån konkreta situationer uppväxtvilkorens och socialisationens betydelse för individens utveckling. Eleven är medveten om sin egen och andra vuxnas betydelse som förebild. Eleven möter barn med respekt för deras behov och olikheter. Eleven har kunskaper om lekens betydelse för barns utveckling. Eleven är orienterad om arbetsformer för barn och ungdomar i behov av särskilt stöd. Eleven planerar, genomför och utvärderar med handledning pedagogiskt arbete. Eleven har kännedom om lagar och förordningar som styr verksamheterna inom förskola och fritidshem. Eleven har kännedom om vad ett miljöpedagogiskt arbete innebär.

Väl godkänd

Eleven förstår samband mellan utvecklingspsykologiska teorier och vardagliga situationer som rör utveckling, livsvillkor och socialisation. Eleven reflekterar över livsfrågor samt beskriver barn och ungdomars etik- och moralutveckling. Eleven visar förståelse för lekens betydelse för barns utveckling samt förståelse för vuxnas roll i olika leksituationer. Eleven samarbetar med barn, föräldrar och olika personalkategorier samt är medveten om sin betydelse som pedagogisk förebild. Eleven tolkar mål och planerar, genomför och utvärderar mer självständigt pedagogisk verksamhet.

**Ämne: BARN-, KULTUR- OCH FRITIDS-
VERKSAMHET**
Kurs: Barn-, kultur- och fritidsverksamhet
Kurskod: BKF202
Poäng: 150

Mål för kursen

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om dagens förskola, fritidshem och skola. Kursen skall dessutom ge grundläggande kunskaper om kultur- och fritidsverksamhet för alla åldrar och dessutom en förståelse för de olika verksamheternas historiska framväxt. Kursen skall ge erfarenhet av olika aktiviteter och verksamhetsformer samt förståelse för deras pedagogiska värde.

Ett mål för kursen är även att skapa medvetenhet om individuella, sociala och kulturella skillnader vid utövande och utformning av olika verksamheter.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om verksamhetsområdenas historiska, idémässiga och kulturella bakgrund

ha erfarenhet av barnverksamhet samt kultur- och fritidsaktiviteter

ha kunskap om och ha deltagit i planering, genomförande och utvärdering av aktiviteter för människor med olika behov

förstå de pedagogiska krav som ställs för arbete inom de olika verksamheterna

känna till beslutsformer, ekonomi och administration inom olika verksamheter

känna till lagstiftningen som reglerar verksamheterna

vara orienterad om skillnaderna mellan kommunala, kommersiella och ideella verksamheter

förstå hur miljöer, anläggningar, lokaler och utrustning har betydelse för verksamheten samt kunna ta ställning till vilka resurser, såväl ekonomiska som fysiska och personella, som krävs för verksamheten.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har kunskap om vilka verksamheter som bedrivs inom barn-, fritids- och kulturområdet. Eleven är orienterad i verksamheternas ideologi, bakgrund och nuvarande form. Eleven deltar i samt planerar och genomför med handledning enklare aktiviteter. Eleven känner till den lagstiftning som reglerar verksamheterna. Eleven är orienterad om anläggningar för barn-, fritids- och kulturverksamhet samt hur miljön påverkar olika verksamheter.

Väl godkänd

Eleven beskriver några verksamheter inom barn-, fritids- och kulturområdet samt förklarar deras betydelse i samhället förr och nu. Eleven beskriver någon verksamhets ideologi, historik och kulturella grund. Eleven planerar, genomför och utvärderar mer självständigt olika aktiviteter. Eleven förklarar någon verksamhets beslutsformer, ekonomi- och ärendehantering. Eleven förklarar hur olika ideologier påverkar verksamheter samt hur verksamheterna bedrivs utifrån detta. Eleven förklarar hur samhällsförändringar, organisation och ledarskap påverkar kommunal, kommersiell och ideell verksamhet.

**Ämne: BARN-, KULTUR- OCH FRITIDS-
VERKSAMHET**

Kurs: Fritid för funktionshindrade

Kurskod: BKF203

Poäng: 50

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskaper om fritidsverksamhet för människor med funktionshinder och hur fritidsverksamhet kan bidra till funktionshindrades livskvalitet. Dessutom skall kursen ge erfarenhet av ett pedagogiskt bemötande av människor med funktionshinder. Kursen skall även skapa insikt om vilken inverkan olika attityder har på funktionshindrades livssituation och verksamhet. Kursen skall ge möjlighet att bearbeta känslor, upplevelser och förhållningssätt till funktionshinder.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha erfarenheter av samhällets och organisationers insatser för människor med funktionshinder och om deras möjligheter att delta på jämlika villkor

vara väl förtrogna med hur fritids- och kulturaktiviteter görs tillgängliga för människor med funktionshinder

ha fått erfarenheter av och kunna stimulera till aktiviteter anpassade till funktionshindrades individuella behov

ha kunskap om hur livsvillkoren för människor med funktionshinder påverkas av omgivningens bemötande och förhållningssätt

ha kunskap om olika handikapporganisationer, deras framväxt, idébakgrund och huvudsakliga verksamhet.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven förstår betydelsen av att bearbeta egna reaktioner och känslor i mötet med funktionshindrade. Eleven förstår betydelsen av att stärka människors självkänsla och självrespekt. Eleven förstår hur fritid och kultur kan göras tillgängliga för människor med olika funktionshinder. Eleven deltar aktivt i planering och genomförande av fritidsaktiviteter för funktionshindrade. Eleven är orienterad om hur funktionshindrades livsvillkor påverkas av omgivningens bemötande och förhållningssätt. Eleven har kunskap om olika handikapporganisationer samt hur de bedriver sin verksamhet.

Väl godkänd

Eleven reflekterar över egna erfarenheter och känslor och därmed sitt förhållningssätt till funktionshindrade. Eleven reflekterar över hur kultur- och fritidsverksamhet kan bidra till funktionshindrades livskvalitet. Eleven planerar och genomför mer självständigt aktiviteter för funktionshindrade utifrån individuella behov. Eleven har kännedom om hur livsvillkoren för funktionshindrade påverkas av andra människors förhållningssätt och bemötande. Eleven visar förståelse för ett pedagogiskt ledarskap för utveckling och utformning av olika verksamheter.

**Ämne: BARN-, KULTUR- OCH FRITIDS-
VERKSAMHET**

Kurs: Kultur och folkbildning

Kurskod: BKF204

Poäng: 200

Mål för kursen

Kursen skall fördjupa kunskaperna om kulturverksamhet, folkbildning och biblioteksverksamhet. Kursen skall dessutom ge kunskap om den historiska och nutida betydelsen av kultur- och folkbildningsverksamhet och hur olika bildningsideal påverkar verksamheternas innehåll.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

känna till och kunna ta ställning till olika innebörder av begreppen kultur och folkbildning

ha kunskap om folkbildningens historia och folkrörelsernas betydelse för samhällets demokratiska utveckling

ha kunskap om kultur och folkbildning inom folkrörelser, studieförbund och folkhögskolor samt skillnaden mellan utbildning och folkbildning

ha kunskap om samhällets kulturpolitik och de insatser som görs av stat, landsting och kommun inom kultur- och folkbildningsområdet

ha kännedom om biblioteks och museers inre arbete och utåtriktade verksamhetsformer samt deras funktioner som kunskaps- och bildningskällor
vara orienterad om verksamhetsmål för bibliotek, museer och andra kulturinstitutioner

ha kunskap om och erfarenhet av arbete med administration, ekonomi, organisation och information inom något av områdena kultur och folkbildning

ha kännedom om produktion och genomförande av lokala kultur- och folkbildningsarrangemang

kunna bemöta besökare med respekt och vilja att ge personlig service.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är medveten om olika innebörder av begreppen kultur och folkbildning. Eleven beskriver folkbildningens utveckling och dess betydelse för demokratin. Eleven beskriver hur historiska och ideologiska perspektiv ligger till grund för kultur- och folkbildningsverksamheten. Eleven är orienterad om hur samhällets kulturpolitik påverkar verksamheterna. Eleven är orienterad om biblioteks, museers och andra kulturinstitutioners verksamhet och bildningsfunktion. Eleven är orienterad om olika verksamheters mål och medel. Eleven producerar och genomför med handledning ett kultur- eller bildningsarrangemang

Väl godkänd

Eleven beskriver vilken betydelse kultur och folkbildningsverksamhet har ur olika perspektiv. Eleven visar insikt i folkbildningens utveckling och kan värdera folkbildningens betydelse för demokratin. Eleven förklarar skillnader mellan utbildning och folkbildning. Eleven beskriver skillnader mellan kommunal kulturverksamhet och kulturverksamhet inom studieförbund. Eleven utför relativt självständigt arbetsuppgifter inom kultur och folkbildning.

**Ämne: BARN-, KULTUR- OCH FRITIDS-
VERKSAMHET**
Kurs: Projekt och arrangemang
Kurskod: BKF205
Poäng: 50

Mål för kursen

Kursen skall ge grundläggande kunskaper i och erfarenheter av att planera och organisera samt genomföra och utvärdera projekt och arrangemang inom ett valt verksamhetsområde. Särskilt skall kursen ge erfarenhet av att starta,

utveckla och driva projekt och arrangemang utifrån en verksamhets- eller affärsidé.

Mål som eleverna skall uppnå efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om beslutsfattande och ansvarsförhållanden på olika nivåer samt känna till metoder och former för att driva projekt och arrangemang

ha kunskap om den arbetsprocess som arbete med eller ledarskap för projekt innebär samt kunna genomföra ett projekt eller arrangemang

utveckla förmågan att ta kontakter med organisationer, myndigheter och företag

förstå hur projekt kan vara ett led i förändring och utveckling

ha kunskap om och erfarenhet av metoder för marknadsföring, planering och ekonomisk kalkylering i projekt eller arrangemang inom verksamhetsområdet

ha kännedom om olika vägar för att söka ekonomisk finansiering till projekt eller arrangemang

känna till och kunna tillämpa bestämmelser och avtal för projekt och arrangemang.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har förståelse för affärsidéns eller verksamhetsidéns betydelse för projekt och arrangemang samt har kännedom om hur projekt kan leda till förändring och utveckling inom olika verksamheter. Eleven medverkar i planering och genomförande av projekt eller arrangemang samt visar förståelse för vad projektledarskap omfattar. Eleven förklarar i stora drag varför privatpersoner, organisationer och företag bör planera och följa upp sin verksamhet. Eleven utför enkla kalkyl- och lönsamhetsberäkningar. Eleven har kännedom om de lagar och bestämmelser som påverkar projekt och arrangemang samt har kännedom om olika möjligheter till ekonomisk finansiering.

Väl godkänd

Eleven beskriver olika projektorganisationers verksamhetsuppbyggnad, samt visar god förståelse för affärsidéns betydelse för att bedriva projekt eller arrangemang. Eleven planerar, genomför och utvärderar mer självständigt ett projekt eller arrangemang. Eleven visar god insikt i planering, organisation och marknadsföring av olika verksamheter, samt utför mer omfattande kalkyler och lönsamhetsberäkningar. Eleven tolkar och förstår de lagar och förordningar som påverkar projekt och arrangemang.

**Ämne: BARN-, KULTUR- OCH FRITIDS-
VERKSAMHET**
Kurs: Ungdoms- och föreningsarbete
Kurskod: BKF206
Poäng: 200

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskap om ungdomsarbete och föreningsarbete för olika åldersgrupper samt om olika former av samhällsstöd och motiven till dessa. Dessutom skall kursen utveckla förmågan att leda ungdoms- och föreningsarbete i olika verksamheter inom samhälls- och fritidsgårdsarbete. Ett ytterligare mål för kursen är att ge fördjupade kunskaper om ungdomar och livsvillkor förr och nu nationellt och internationellt.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om och erfarenhet av ungdoms- och föreningsarbete samt känna till hur verksamheterna växt fram och förstå deras betydelse i dagens samhälle

ha fördjupad kunskap om ungdomars utveckling samt hur ungdomar utvecklar olika förhållningssätt beroende på kön och sociokulturell tillhörighet

kunna reflektera över olika ungdomskulturer och deras betydelse för ledarskap, organisation och verksamhet

förstå hur människors självkänsla och identitet kan stärkas genom ungdoms- och föreningsarbete

ha kunskap om de vanligast förekommande organisationsformerna och de speciella verksamhetsformer som utvecklats inom samhälls-, förenings- och fritidsgårdsarbete

ha förståelse för hur olika former av ledarskap påverkar verksamheten och vilka möjligheter och svårigheter som ledarskapet inrymmer i olika miljöer såsom fritidsgårdar, föreningar, organisationer och offentliga ungdomsmiljöer samt påbörja utvecklingen av en egen ledarskapsstil med pedagogisk inriktning

ha kunskap om motiven till och formerna för samhällets stöd till förenings-, folkbildnings- och ungdomsverksamhet.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har erfarenhet av verksamheter inom ungdoms- och föreningsarbete. Eleven beskriver hur ungdoms- och föreningsverksamhet utvecklats utifrån ett historiskt, kulturellt och ideologiskt perspektiv. Eleven beskriver utifrån konkreta situationer hur ungdomars livsvillkor och utveckling påverkas av kön och sociokulturell tillhörighet. Eleven är orienterad om hur organisation, ledarskap och arbetsmetoder påverkar individ och grupp i verksamheten.

Eleven utövar med handledning ledarskap i någon ungdoms- eller föreningsverksamhet. Eleven förstår hur samhällsutvecklingen påverkar ungdoms- och föreningsarbete.

Väl godkänd

Eleven beskriver hur olika verksamheter har utvecklats utifrån olika perspektiv samt hur detta påverkat organisation, metod och ledarskap. Eleven beskriver utifrån ett helhetsperspektiv ungdomars utveckling samt hur olika livsstilar utvecklas beroende på kön, sociokulturell tillhörighet och subkulturer. Eleven förklarar hur ungdoms- och föreningsarbete kan stärka människors självkänsla och identitet. Eleven utövar mer självständigt ledarskap i någon ungdoms- eller föreningsverksamhet. Eleven reflekterar över människors motiv till deltagande i olika fritidsverksamheter samt hur samhällsförändringar påverkar dessa motiv.

Ämne: BARN OCH MUSIK
Kurs: Barn och musik
Kurskod: BAMU200
Poäng: 30

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskaper om barns musikaliska utveckling samt ge inblick i olika metoder för arbete med musik i barngrupp. Kursen skall också ge insikt om musiken som uttrycksmedel för barn i ett mångkulturellt sammanhang.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha en repertoar omfattande barnvisor och musik i rörelselekar

kunna planera, genomföra och utvärdera musikaktiviteter i en barngrupp.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har en viss repertoar av sånger och rörelselekar och kan använda den i arbete med en barngrupp. Eleven kan med stöd omsätta teoretiska resonemang och kunskaper om barns utveckling i praktiska uppgifter. Eleven kan med stöd utvärdera resultatet av sitt arbete.

Väl godkänd

Eleven har en god repertoar och deltar med intresse och engagemang i musikaktiviteter för barn. Eleven visar god förståelse för barns utveckling och behov och kan tillämpa sina kunskaper i praktiska situationer. Eleven har god kontakt med barn och lätt att samarbeta med vuxna. Eleven kan mer självständigt utvärdera resultatet av sitt arbete.

Ämne: DATORANVÄNDNING

Syfte

Ämnet syftar till att ge grundförutsättningar att använda programvaror och utrustning för ämnesövergripande projekt och andra arbetsuppgifter inom vald studieinriktning. Utbildningen avser att utveckla förmågan att använda IT som hjälpmedel för ett aktivt kunskapssökande och utforskande arbets-sätt.

Ämnet syftar också till att ge kunskap om hur datorer används i arbetslivet inom de yrkesområden som den valda studieinriktningen avser att leda till. Ämnet syftar dessutom till att ge en övergripande bild av utvecklingen inom datorområdet.

Ämnets karaktär och uppbyggnad

Användningen av datorer har ökat mycket snabbt inom de flesta av arbets- och samhällslivets områden. Datorer används för kommunikation, produktionsstyrning och övervaknings- och säkerhetssystem, vid sökning, bearbetning och lagring av information, i samband med vetenskapligt, administrativt och konstnärligt arbete och på en mängd andra sätt. Datoranvändningen har förändrat och skapat nya produktionsprocesser och yrken. Yrkesroller och gränser mellan yrken och yrkeskompetenser förändras kontinuerligt på grund av datorteknikens utveckling. Datoranvändningen rör också frågor om juridik, etik och demokrati, t.ex. upphovsrätt, yttrande- och informationsfrihet och människors rätt till integritetsskydd.

Av den framtida datoranvändaren kommer därför att krävas såväl en kreativ hållning till datorteknologins möjligheter och användningsområden samt de förändringsbehov den ger upphov till, som medvetenhet om juridiska och demokratiska aspekter av teknologin.

Kunskaper om utrustning, programvaror och datorteknikens olika användningsområden ger reella möjligheter att använda sig av datorer och informationsteknologi och är idag en förutsättning för deltagande i arbets- och samhällsliv. Ämnet Datoranvändning ger de grundläggande förutsättningarna för den fortsatta kunskapsutvecklingen. I ämnet finns en kurs, *Datorkunskap*, som är en obligatorisk kurs för flertalet program. Kunskaperna kan därefter förstärkas, breddas och fördjupas genom att de tillämpas i sitt sammanhang inom olika ämnen.

Ämne: DATORANVÄNDNING
Kurs: Datorkunskap
Kurskod: DAA200
Poäng: 50

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskaper om persondatorer och nätverk samt färdigheter i att använda programvaror i samband med olika slags arbetsuppgifter inom vald studieinriktning. Kursen skall utveckla färdigheter i att söka och hantera

information på Internet/intranet. Kursen skall dessutom ge kunskaper om datasäkerhet och lagstiftning samt om ergonomi och miljö inom datorområdet.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kännedom om persondatorer och nätverk

kunna använda programvaror för textbehandling, layout, grafisk presentation, registerhantering, kalkylering och informationssökning med inriktning mot vald studieinriktning

ha kännedom om arbetslivets datoranvändning inom studieinriktningen

kunna använda flertalet tjänster på Internet eller intranet och kunna söka och hantera information med ansvar och omdöme samt känna till de säkerhetsaspekter som är förknippade med Internet eller intranet

ha kunskap om datasäkerhet och lagstiftning som har betydelse i samband med datoranvändning samt ha kännedom om etiska och demokratiska aspekter av datorteknologin

ha kunskap om ergonomi och miljöfrågor inom området.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har grundläggande färdigheter att arbeta med program för textbehandling, layout, grafisk presentation, registerhantering, kalkylering och informationssökning. Eleven utför olika slags arbetsuppgifter med datoranknytning som finns inom studieområdet och kan med stöd av läraren lösa problem som uppkommer vid tillämpningen av programmen. Eleven använder grundläggande Internet/intranettjänster och har kännedom om säkerhetsaspekter i samband med Internet eller intranet. Eleven förstår betydelsen av att information behandlas med ansvar och omdöme och är orienterad om datasäkerhet och lagstiftning som har anknytning till datorområdet. Eleven har kunskap om ergonomi och miljöfrågor i samband med datoranvändning.

Väl godkänd

Eleven har god förmåga att använda olika program och ser möjligheter att utföra olika slags arbetsuppgifter inom studieinriktningen med hjälp av datorer. Eleven löser relativt självständigt olika arbetsuppgifter, problem och frågeställningar som uppkommer vid tillämpningen av programmen. Eleven använder flertalet Internet eller intranettjänster och har kunskap om lagstiftning med anknytning till datorområdet.

**Ämne: FRITIDSANLÄGGNINGAR OCH
FRITIDSMILJÖER****Syfte**

Ämnet syftar till att ge kunskap om olika fritidsanläggningar och fritidsmiljöer samt om arbete vid dessa. Utbildningen i ämnet syftar även till att ge kunskaper om fritidsanläggningars och fritidsmiljöers samhällsfunktion och om anläggningarnas användning, drift och skötsel. Ett ytterligare syfte är att ge kunskap om vad som kännetecknar god service och gott bemötande samt kunskap om säkerhet för besökare och anställda.

Ämnets karaktär och uppbyggnad

Ämnet Fritidsanläggningar och fritidsmiljöer speglar hur anläggningar vuxit fram ur människors behov av aktivitet och rekreation under sin fritid.

Anläggningarna representerar i dag stora värden som kräver utbildad personal för såväl upprätthållande av verksamheter och service för besökare som skötsel, drift och underhåll.

Utbildningen inom ämnet handlar även om turist- och rekreationsmiljöer samt fritidsmiljöer, såsom lekparkar, parkområden, vandrings- och kanotleder samt strövområden. Ämnet belyser de faktorer som har betydelse för människors behov och nytta av fritidsanläggningar och fritidsmiljöer. Till ämnet hör också anläggningars och fritidsmiljöers roll i samhället över tid och hur byggandet, organisationsformerna och användningen varierat samt samhällets nytta av anläggningarna och fritidsmiljöerna i ett framtidsperspektiv.

Inom ämnet finns två valbara kurser, den grundläggande *Fritidsanläggningar och fritidsmiljöer A* och påbyggnadskursen *Fritidsanläggningar och fritidsmiljöer B*.

**Ämne: FRITIDSANLÄGGNINGAR OCH
FRITIDSMILJÖER**
Kurs: Fritidsanläggningar och fritidsmiljöer A
Kurskod: FAF200
Poäng: 150**Mål för kursen**

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om fritidsanläggningar och fritidsmiljöer samt historiska, kulturella och samhälleliga motiv för deras tillkomst. Kursen skall också ge kunskap om villkoren för användning, drift och skötsel av fritidsanläggningar samt vad dessa betyder för användarna. Dessutom skall kursen ge en inblick i anläggningarnas resursförbrukning och miljöaspekter kring deras drift och underhåll.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om fritidsanläggningar och fritidsmiljöer samt deras utrustning och användningsområden

ha kunskap om hur miljöer, anläggningar och deras utrustning påverkar fritids- och kulturaktiviteter utifrån människors ålder, kön samt kulturell och social bakgrund

ha kännedom om fysisk planering och övrig samhällsplanering vad gäller fritidsanläggningar och fritidsmiljöer

förstå anläggningarnas roll som ett led i samhällets fritidspolitik

kunna utföra vanligt förekommande uppgifter vid drift och skötsel av fritidsanläggningar samt kunna ge råd och anvisningar i anslutning till deras användning

kunna tolka och följa säkerhetsföreskrifter och andra anvisningar när det gäller drift och skötsel av anläggningar och maskiner

känna till hur arbetsinsatser planeras och genomförs på ett ur skydds- och miljösynpunkt säkert sätt

kunna möta besökare utifrån deras behov av hjälp och service.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har kännedom om fritidsanläggningars och miljöers historik och utveckling och ekonomiska förutsättningar. Eleven är orienterad om mångfalden av fritidsanläggningar och fritidsmiljöer, samt hur de påverkar fritidsverksamheten. Eleven utför med handledning uppgifter som berör drift, skötsel och underhåll av anläggningen. Eleven tolkar och följer säkerhetsföreskrifter samt tillämpar ett ergonomiskt arbetssätt. Eleven är orienterad om bestämmelser kring miljöfrågor som gäller för arbete med fritidsanläggningars drift, underhåll och skötsel. Eleven visar respekt i mötet med besökare samt ger råd och anvisningar till besökare som nyttjar anläggningen.

Väl godkänd

Eleven jämför dagens och gårdagens ekonomiska och politiska förutsättningar för byggande och drift av fritidsanläggningar och miljöer. Eleven utför vanligt förekommande arbetsuppgifter och tillämpar säkerhetsföreskrifter i vanliga och vardagliga situationer samt visar gott omdöme beträffande det egna arbetets säkerhet. Eleven visar förståelse för hur personalens bemötande påverkar besökarnas attityder.

**Ämne: FRITIDSANLÄGGNINGAR OCH
FRITIDSMILJÖER**
Kurs: Fritidsanläggningar och fritidsmiljöer B
Kurskod: FAF201
Poäng: 150

Mål för kursen

Kursen skall ge vidgade färdigheter och erfarenheter av drift, skötsel och underhåll av fritidsanläggningar. Kursen skall även utveckla kunskaper om hur förhållningssätt, attityder och personligt bemötande påverkar hur verksamheten vid fritidsanläggningar fungerar. Dessutom skall kursen ge kunskap om vad som kännetecknar en god och säker miljö för besökare samt arbetsmiljö för anställda. Ett ytterligare mål för kursen är att ge kunskaper om målsättning, planering och uppföljning av verksamhet vid anläggningar.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om service och om hur ett pedagogiskt arbetssätt påverkar besökarnas attityder och inställning till verksamheten vid anläggningar

ha kännedom om hur olika förutsättningar, såsom organisation, regler och tillgänglighet, påverkar besökarnas upplevelser vid besök av anläggningar

ha kunskap om verksamhetsplanering och dess betydelse för en god drift och utveckling av anläggningarna

ha kännedom om fastighets- och driftsekonomi samt planering av underhåll och investeringar

ha kunskap om olika former av information om och marknadsföring av verksamheten och aktiviteterna och deras betydelse för verksamheten

ha erfarenhet av drifts- och underhållsåtgärder samt användning av förekommande redskap och maskiner

kunna förstå och tillämpa gällande driftsinstruktioner, föreskrifter och anvisningar som gäller för maskiner och anläggningar samt känna till vilka installationsarbeten som kräver särskild behörighet

ha kunskap om hur verksamheten vid fritidsanläggningar kan bedrivas med låg resursförbrukning och minsta möjliga skadliga påverkan på miljön.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är orienterad om servicebegreppets innehåll och former samt har förmåga att ge god service. Eleven är orienterad om fastighets- och driftsekonomi, planering av underhåll, investering, upphandling och uppföljning. Eleven har erfarenhet av att informera om och marknadsföra verksamheten. Eleven utför med handledning drifts- och underhållsåtgärder vid olika typer av anläggningar. Eleven medverkar med handledning i fastighetstekniska

installationer samt kan ta ställning till vilka arbeten som kräver särskild behö- righet. Eleven tillämpar givna instruktioner för drift, skötsel och säkerhet av anläggningar och maskiner samt tar hänsyn till ergonomiska krav och miljö.

Väl godkänd

Eleven visar förståelse för betydelsen av ett pedagogiskt ledarskap för utveck- lingen av verksamheter vid anläggningen samt ett pedagogiskt och service- inriktat bemötande av besökarna vid anläggningen. Eleven beskriver fastig- hets- och driftsekonomi, planering av underhåll och investering. Eleven in- formerar om och marknadsför verksamheten. Eleven utför drifts- och under- hållsåtgärder vid olika typer av anläggningar samt tillämpar med säkerhet in- struktioner för drift, skötsel och säkerhet. Eleven medverkar aktivt i fastighetstekniska installationer.

Ämne: HISTORIA

Syfte

Historieundervisningen syftar till att utveckla ett historiemedvetande och därigenom skapa insikt om den egna identiteten och förståelse för andras identitet och kulturarv. Undervisningen skall vidare syfta till att öppna elever- nas blick för att förändring hör till människolivets villkor och stimulera elever- nas nyfikenhet och lust att vidga sin omvärld i en tidsdimension. Den skall ge dem möjlighet till inlevelse i gångna tider och hos dem utveckla ett histo- riskt sinne, dvs förmåga att bedöma gångna tiders människor utifrån deras förutsättningar och villkor. En fortlöpande dialog och diskussion med ele- verna ger dem större förmåga att kommunicera med människor från olika so- ciala och kulturella miljöer i skilda länder.

Den källkritiska metoden ger historieämnet särskilda möjligheter att ut- veckla elevernas förmåga till kritisk analys av olika framställningar.

Strävan skall vara att eleverna inser det relativa och tidsbundna i alla tolk- ningar av historiska förlopp. Ett interkulturellt synsätt där likheter och skill- nader mellan olika kulturer belyses kan främja tolerans och vidsynthet. Samtidigt tydliggörs den dynamik och de möjligheter som mötet mellan olika kulturer bjuder.

Kunskaperna skall bidra till elevernas förståelse av nutiden och stärka de- ras handlingsberedskap inför framtiden. Undervisningen skall skapa en känsla av ansvar för det gemensamma kulturarvet och även en vilja att kritiskt granska vårt civilisationsmönster, och ett medvetande om att det varit och är möjligt att ändra på rådande förhållanden.

Karaktär och struktur

Historia studeras genom de spår som människor i det förflutna lämnat efter sig. Dessa spår – källorna – utgörs till stor del av texter men kan också vara andra lämningar av mänsklig aktivitet. Frågan om vilka slutsatser som kan dras av källorna blir därför central.

Historieämnet bygger på vissa centrala begrepp med vilkas hjälp stoffet kan väljas och ett kunskapsområde struktureras. Av överordnad betydelse är tidsbegreppet (kronologi) och epokbegreppen (antik, renässans, upplysning etc.) men även rumsbegreppen (Norden, Europa, de utomeuropeiska kulturkretsarna etc.). Central betydelse har också historiemedvetande, empati och historiskt sinne. I politisk historia aktualiseras begrepp som makt och demokrati, i social historia samhällsklasser och kön, konflikt och samarbete, i antropologisk historia kultur och etnocentrism, i ekonomisk historia knapphet och arbetsdelning.

Historiestudiet gäller människors verksamhet och tankar i tid och rum och genomförs alltid utifrån skilda perspektiv. Olika historieuppfattningar ser historiens drivkrafter i materiella förhållanden, andliga impulser eller personliga initiativ. Män och kvinnor, olika generationer, samhällsklasser, nationer och hela kulturer ser skeendet utifrån sina perspektiv och värderingar. Förskjutningar i perspektiven sker ständigt, och nya händelser och samhällsproblem aktualiserar nya perspektiv.

Ämne: HISTORIA
Kurs: Historia A
Kurskod: HI200
Poäng: 80

Mål

Målet för kursen är att eleverna genom studier inom valda områden skall fördjupa och vidga sitt historiemedvetande och stärka sin förståelse för egen och andras identitet. Kursen skall bidra till att eleverna skapar en kritisk och analytisk hållning främst till historiska framställningar men också till andra påståenden som möter dem i samhället.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha kunskaper om grundläggande drag i den historiska utvecklingen i ett kronologiskt perspektiv och äga goda insikter i de kunskapsområden som valts för särskilt studium

förstå innebörden av centrala historiska begrepp och grundläggande epokbegrepp

kunna analysera historiska problem och tolka orsakssammanhang bakom historiska förändringsprocesser

ha förvärvat viss förmåga att kritiskt och nyanserat bedöma olika slag av historiska påståenden genom arbete med olika slags källor och historiska framställningar

ha uppnått insikt om den historiska kunskapens tidsbundenhet och relativitet genom studier av framställningar av samma skeende från olika tider och utifrån olika värderingar

kunna diskutera dagens händelser på grundval av historisk kunskap

kunna diskutera alternativa framtider och olika möjligheter att förverkliga önskvärda handlingsmål utifrån ett historiskt perspektiv

kunna förmedla sina tankar i historiska frågor i tal och skrift.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har elementära kunskaper om grundläggande drag i den historiska utvecklingen. Eleven förmår hantera frekventa epokbegrepp och jämföra epoker med varandra. Eleven har en fördjupad kunskap om de områden som valts för särskilt studium. Eleven kan redogöra för vissa centrala historiska begrepp och har uppfattat väsentliga historiska sammanhang och förändringsprocesser. Därtill kan eleven föra vissa elementära källkritiska resonemang och avge enkla omdömen om händelser och företeelser i historien. Eleven kan delta i en saklig diskussion där dagens situation belyses utifrån ett historiskt perspektiv och där framtida konsekvenser av skilda förhållningssätt behandlas.

Väl godkänd

Eleven har goda kunskaper om grundläggande drag i den historiska utvecklingen och förmår knyta samman händelser till ett sammansatt historiskt förlopp. Eleven har ett vidgat och fördjupat perspektiv på de områden som valts för särskilt studium och kan sätta in dem i ett större sammanhang. Eleven kan använda centrala historiska begrepp och dra självständiga slutsatser. Eleven har uppövat en viss förmåga att kritiskt bedöma historiska källor och tillämpar självständigt elementär källanalys. Eleven sätter samman enskilda fenomen i det förflutna till en helhetsbild och motiverar sina ställningstaganden och avger ett genomtänkt omdöme. Eleven diskuterar utifrån ett historiskt perspektiv dagens problem och visar medvetenhet om vilka konsekvenser skilda förhållningssätt kan få i framtiden.

Ämne: IDROTT OCH HÄLSA

Syfte

Ämnet idrott och hälsa har ett brett hälsoperspektiv. Eleverna skall få en ökad kunskap om hur den egna kroppen fungerar och hur man genom goda matvanor, regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv kan förbättra sitt fysiska och psykiska välbefinnande. Genom egna upplevelser och erfarenheter skall eleverna utveckla en lust och vilja till fysisk aktivitet.

Undervisningen skall leda till att eleverna hittar olika sätt att bedriva en individuellt anpassad fysisk träning och utveckla och stärka den egna hälsan såväl under skoltiden som senare i fortsatta studier och arbetsliv.

Undervisningen syftar således till att eleverna skall bli mer hälso- och miljömedvetna och få större förutsättningar att ta aktiv del i arbetet med hälsofrågor i arbetslivet och samhället i stort.

Karaktär och struktur

Hälsa är en helhet som innefattar fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och som kan leda till högre livskvalitet. Idrottsutövning påverkar välbefinnandet genom att träna och utveckla kroppen.

Genom undervisningen skall eleverna bli medvetna om den egna livsstilens betydelse för hälsa och miljö samt utveckla en ökad kroppsmedvetenhet och en positiv självbild. Eleverna skall få fördjupade kunskaper om kost, motion och ergonomi samt om drogers och dopingpreparats skadliga inverkan.

Kursen skall ge möjligheter till friluftsliv och positiva naturupplevelser och härigenom bidra till att eleverna utvecklar en ekologisk grundsyn och en vilja att ta ett större ansvar för vår gemensamma miljö.

Undervisningen skall ta hänsyn till elevernas skilda förutsättningar och beakta såväl skillnader mellan kön som mellan individer.

Ämne: IDROTT OCH HÄLSA
Kurs: Idrott och hälsa B
Kurskod: IDH201
Poäng: 50

Mål

Målet för kursen är att eleverna skall fördjupa och vidga sina kunskaper och färdigheter samt sin hälso- och miljömedvetenhet utöver målen för kärnämneskursen. Kursen skall ge eleverna en större insikt i förebyggande hälsoarbete i samhället. Genom upplevelser skall eleverna utveckla sin förmåga att värdera olika idrottsaktiviteter utifrån etiska, sociala och fysiologiska aspekter. Kursen skall öka elevernas kompetens att verka för en samhällsutveckling som är positiv för människors hälsa och välbefinnande.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha kunskap om och erfarenhet av fysiologiska och psykologiska effekter av olika former av fysisk träning

kunna utföra, på egen hand leda samt i grupp organisera, genomföra och utvärdera någon idrottsaktivitet

ha fördjupat sina kunskaper om och färdigheter i några idrottsaktiviteter som är betydelsefulla för vårt kulturarv

själv ha upplevt friluftsliv och fördjupat sina kunskaper

känna till grundläggande ekologiska samband i några olika naturmiljöer

vara förtrogen med säkerhetsaspekter i samband med olika former av friluftsliv

ha fördjupade kunskaper i några för samhället viktiga hälsoproblem samt föreslå möjliga lösningar

känna till hur man hanterar och bearbetar skadlig stress

kunna analysera olika arbetsmiljöers påverkan på människors hälsa

kunna diskutera sambandet mellan miljö och människans hälsa i ett historiskt perspektiv.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven utövar fysisk träning och redogör för värdet av några fysiska och psykiska effekter av eget idrottsutövande. Eleven utför och leder idrottsaktiviteter med viss handledning. Eleven organiserar, genomför och utvärderar i grupp någon idrottsaktivitet. Eleven kan tillämpa någon idrottsaktivitet som är betydelsefull för vårt kulturarv och någon form av friluftsliv samt kan på grundläggande nivå ge exempel på sambanden mellan ekologi och naturmiljö. Eleven utför under handledning säkerhetsmoment i friluftsliv och är orienterad om sambanden mellan miljö och människa i ett historiskt perspektiv. Eleven kan identifiera några viktiga hälsoproblem och ge förslag på egna lösningar. Eleven kan beskriva några samband mellan arbetsmiljöer och hälsa och har viss kunskap om hur man bearbetar skadlig stress.

Väl godkänd

Eleven utövar olika former av fysisk träning och bedömer värdet av fysiska och psykiska effekter av eget och andras idrottsutövande. Eleven utför och leder idrottsaktiviteter relativt självständigt. Eleven organiserar, genomför och utvärderar relativt självständigt några idrottsaktiviteter. Eleven tillämpar några idrottsaktiviteter som är betydelsefulla för vårt kulturarv och någon form av friluftsliv samt kan beskriva sambanden mellan ekologi och naturmiljö. Eleven utför självständigt säkerhetsmoment i friluftsliv och har insikter i sambanden mellan miljö och människa i ett historiskt perspektiv. Eleven kan redogöra för viktiga hälsoproblem och ge konstruktiva svar på lösningar. Eleven kan bedöma sambanden mellan arbetsmiljöer och hälsa och har kunskap om hur man bearbetar skadlig stress.

Ämne: INDIVID OCH SAMHÄLLE

Syfte

Ämnet Individ och samhälle syftar till att ge förståelse för och kunskap om människors utveckling, relationer och samspel med omgivningen. Ett ytterligare syfte med ämnet är att ge kunskaper om sambandet mellan människors livssituation och hur deras fritid formar sig. Ämnet syftar även till att utveckla en professionell värdebas vad gäller människosyn, kunskapssyn och samhällssyn. De gemensamma kurserna inom ämnet utgör tillsammans med kurserna inom Lärande och pedagogiskt ledarskap kärnan i Barn- och fritidsprogrammet.

Ämnets karaktär och uppbyggnad

I arbete med människor i olika åldrar krävs bredd i kunskaperna och ämnet inrymmer därför olika traditionella discipliner, vilka vävs samman för att utveckla en helhetssyn.

En utgångspunkt för ämnet Individ och samhälle är begreppet utveckling som en livslång process. Ett annat viktigt begrepp är socialisation, dvs. hur människor införlivar det omgivande samhällets värderingar. Till ämnet hör även att belysa fysiologiska och biologiska faktorerens betydelse för människans utveckling.

Till ämnet hör att beskriva hur människors kulturella och samhälleliga bakgrund har betydelse för deras syn på och användning av sin fritid, där fritidsmönster varierar utifrån faktorer som ålder, kön, social tillhörighet och bostadsort.

Ämnet är uppdelat på tre kurser. Innehållet i de två gemensamma kurserna *Utveckling, livsvillkor och socialisation* och *Fritidskunskap* utvecklas och fördjupas senare i olika valbara kurser. Kursen *Utveckling, livsvillkor och socialisation* fokuserar människans utveckling och hur livsvillkoren formas och påverkas av olika sociala, kulturella och könsmissiga mönster samt ekonomiska förhållanden. Fritiden kan ses ur olika aspekter, som livsstil, sinnesstillstånd, aktivitet, tidsdimension och verksamhetsområde, motsvarande det internationella begreppet *leisure*. Detta behandlas i kursen *Fritidskunskap*. I kursen ingår frågor om hur fritiden under olika samhälleliga villkor kan bidra till personlig utveckling och möjliggöra meningsfulla relationer.

I den valbara kursen *Barn, ungdomar och vuxna i behov av särskilt stöd* fördjupas kunskaperna om människors likheter och olikheter samt deras behov av särskilt stöd under olika perioder av livet. Kursen behandlar olika funktionshinder samt samhällets stöd till dessa. Innehållet förutsätter kunskaper motsvarande kursen *Utveckling, livsvillkor och socialisation*.

Ämne: INDIVID OCH SAMHÄLLE
Kurs: Barn, ungdomar och vuxna i behov av särskild stöd
Kurskod: IOS200
Poäng: 200

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskap om människors olika behov av särskilt stöd och om innebörden i och användningen av begreppet behov av särskilt stöd. Kursen skall även ge kunskap om hur olika funktionshinder påverkar individens utveckling och behov av stöd och samhälleliga insatser. Ett ytterligare mål för kursen är att utveckla kunskap om samhällets syn på funktionshinder ur ett historiskt, kulturellt och globalt perspektiv. Kursen skall utveckla förmågan att möta barn, ungdomar eller vuxna i behov av särskilt stöd samt utveckla förståelse för olikheter mellan människor. Kursen skall även ge utrymme för att bearbeta känslor och ge tillfälle till reflektioner kring ett professionellt förhållningssätt till människor i behov av särskilt stöd.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om inre och yttre faktorer som innebär att människor i olika situationer och miljöer är i behov av särskilt stöd

ha kunskap om hur utveckling och livsvillkor påverkas av olika funktionshinder, omgivningens bemötande och förhållningssätt

ha insikt i och förståelse för vikten av att stärka självkänsla och självrespekt hos barn, ungdomar och vuxna i behov av särskilt stöd

förstå värdet av och ha erfarenhet av olika observationsmetoder i det pedagogiska arbetet

ha kunskap om specialpedagogiska synsätt och metoder och förstå hur dessa kan utveckla det pedagogiska arbetet

ha förståelse för och erfarenhet av hur lek och skapande aktiviteter kan användas i det specialpedagogiska arbetet

ha kunskap om och erfarenhet av olika kommunikationssätt för människor i behov av särskilt stöd

ha kunskap om den lagstiftning som reglerar samhällets stödformer för barn, ungdomar och vuxna i behov av stöd.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven förstår betydelsen av att bearbeta egna reaktioner och känslor i mötet med människor i behov av särskilt stöd. Eleven beskriver hur olika funktionshinder påverkar utveckling, livsvillkor och funktion. Eleven utvecklar ett förhållningssätt som innebär att man kan möta människor med respekt för deras olikheter. Eleven använder med handledning observationsmetoder samt är orienterad om olika kommunikationssätt. Eleven har förståelse för specialpedagogiska metoder och använder dem i vanliga situationer. Eleven använder med handledning lek och skapande aktiviteter i det specialpedagogiska arbetet. Eleven är orienterad om lagar och förordningar som innebär stöd och rättigheter för människor med funktionshinder.

Väl godkänd

Eleven möter människor med lyhördhet och respekt för olikheter samt förstår effekter av egna reaktioner. Eleven är medveten om hur omgivningens bemötande och pedagogiskt förhållningssätt påverkar möjligheter till utveckling. Eleven observerar självständigt samt utvärderar och analyserar med handledning resultatet av observationerna. Eleven använder med viss självständighet specialpedagogiska arbetsmetoder. Eleven beskriver olika kommunikationssätt och förstår betydelsen av en god kommunikationsförmåga.

Ämne: INDIVID OCH SAMHÄLLE
Kurs: Fritidskunskap
Kurskod: IOS201
Poäng: 100

Mål för kursen

Kursen skall utveckla kunskap om och förståelse för begreppet fritid ur ett historiskt, kulturellt, internationellt och framtidsinriktat perspektiv. Kursen skall även ge kunskap om fritidens betydelse för individ, grupp och samhälle. Ett ytterligare mål för kursen är att utveckla förståelse för hur fritiden kan ge människor möjligheter till självförverkligande och meningsfulla relationer mellan människor, men även hur fritiden kan innebära negativa upplevelser.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om olika teorier kring fritid och dess roll ur historiskt och internationellt perspektiv

ha kunskap om hur människor använder sin tid och på vilket sätt fritiden kan tillfredsställa mänskliga behov

ha kunskap om hur olika sociala och kulturella faktorer påverkar människors uppfattningar om och deltagande i fritidsverksamhet

ha kunskap om hur samhällsutveckling och olika ideologier påverkar kultur- och fritidspolitiken

ha kunskap om hur kultur- och fritidsverksamhet planeras och utvärderas inom offentlig, kommersiell och ideell verksamhet

kunna reflektera över fritidens roll i förhållande till arbetsliv och befolkningsutveckling i ett framtidsperspektiv.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven beskriver fritidsbegreppet ur olika perspektiv. Eleven har kunskaper om fritidens framväxt samt ser fritiden som en del av samhällsutvecklingen. Eleven är orienterad om hur behov och motiv styr val av fritidsaktivitet. Eleven beskriver ideologiska skillnader mellan verksamheter inom fritids- och kultursektorn. Eleven planerar, genomför och utvärderar kultur- och fritidsaktiviteter i en given situation.

Väl godkänd

Eleven beskriver fritid och frihet ur olika perspektiv samt använder sin kunskap till reflektioner över fritidens historik, nutid och framtid, nationellt och internationellt. Eleven beskriver hur behov och motiv styr val av fritidsaktivitet utifrån ålder, kön, social och kulturell tillhörighet. Eleven ser ideologiska skillnader mellan olika verksamheter samt redogör för vilka olika motiv som

styr fritids- och kulturpolitiken. Eleven beskriver hur fritids- och kulturverksamheter planeras och utvärderas.

Ämne: INDIVID OCH SAMHÄLLE
Kurs: Utveckling, livsvillkor och socialisation
Kurskod: IOS202
Poäng: 200

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskap om hur synen på människan har varierat genom tiderna i olika kulturer och samhällsgrupper. Ett mål för kursen är även att utveckla kunskaper om människors livsvillkor och om hur dessa villkor påverkar utveckling och socialisation. Kursen skall ge grundläggande kunskaper om funktionshinder och om människors behov av särskilt stöd. Kursen skall även utveckla en etisk medvetenhet och ett förhållningssätt som leder till respekt för individuella, könsmässiga, sociala och kulturella olikheter.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om olika sätt att förklara och förstå hur människor formas av och själva formar det samhälle de växer upp och lever i

ha kunskap om några utvecklings- och socialisationsteorier, samt genom erfarenhet förstå socialisationens betydelse för människors utveckling

ha kunskap om vilken betydelse kön, social bakgrund, samhällsförändringar och trender har för barns, ungdomars och vuxnas utveckling

känna till och förstå hur omgivningens bemötande påverkar människors självbild och omvärldsuppfattning på olika sätt

ha kunskap om hur olika typer av funktionshinder påverkar människors utveckling, livsvillkor och socialisation

ha kunskap om hur människor i olika åldrar på grund av fysiska, psykiska eller sociala faktorer kan vara i behov av särskilt stöd

ha erfarenhet av och kunskap om lekens och den skapande verksamhetens betydelse för människors utveckling och lärande

ha kunskap om barns och ungdomars rätt i familj och samhälle.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven beskriver vilka bakgrundsfaktorer som påverkar människors livsvillkor och möjligheter till utveckling. Eleven förstår begreppet utvecklingsteori samt kan redogöra för innebörden av någon teori. Eleven beskriver eller förklarar utifrån konkreta situationer hur omgivningens bemötande påverkar människors självbild i olika åldrar. Eleven redogör för innebörden av att vara

i behov av särskilt stöd samt ger exempel på hur den personliga utvecklingen påverkas av olika funktionshinder. Eleven medverkar i skapande verksamhet och beskriver lekens betydelse för utveckling. Eleven är orienterad om barns och ungdomars rättigheter i familj och samhälle.

Väl godkänd

Eleven reflekterar över hur bakgrundsfaktorer påverkar människors livsvillkor och möjligheter till utveckling. Eleven beskriver olika utvecklingspsykologiska teorier och kan se samband mellan utveckling, livsvillkor och socialisation. Eleven förklarar hur bemötande och pedagogiskt förhållningssätt påverkar människors föreställningar om sig själva och omvärlden. Eleven kan ta ställning till hur utveckling, livsvillkor och socialisation påverkas av funktionshinder. Eleven visar förståelse för lekens och den skapande verksamhetens betydelse för utveckling och lärande, samt förstår hur lek utvecklas, förändras och överförs mellan generationer.

Ämne: LÄRANDE OCH PEDAGOGISKT LEDARSKAP

Syfte

Utbildningen inom ämnet syftar till att utveckla kunskaper om lärandet och dess förutsättningar samt om olika pedagogiska teorier och metoder. Utbildningen syftar även till att ge kunskaper om kommunikations- och gruppprocesser, liksom förståelse för hur individen själv påverkas och påverkar andra genom olika sätt att kommunicera.

Utbildningen syftar dessutom till att ge kunskap om och erfarenhet av pedagogiskt ledarskap. I ämnet betonas också den egna personliga utvecklingen liksom förmågan att ta ansvar och utveckla empati.

Ämnets karaktär och uppbyggnad

Ämnet Lärande och pedagogiskt ledarskap handlar om hur verksamhet riktad till människor i alla åldrar kan planeras pedagogiskt, dvs. organiseras så att den leder till lärande och utveckling hos de människor som deltar.

En förutsättning för att förstå andras lärande är insikt i den egna läroprocessen och i faktorer som hindrar eller stödjer lärandet enskilt eller i grupp. Att förstå sig själv och den livsstil som är resultatet av egna val är en förutsättning för att kunna förstå andras sätt att leva, kunna visa på alternativ och kunna skapa förutsättningar för utveckling hos människor.

En stor del av ämnet behandlar det pedagogiska ledarskapet, dvs. förmågan att stimulera människor till att delta i, uppleva och lära av fritids- och kulturaktiviteter.

Ett viktigt kunskapsområde inom ämnet är kommunikation. I ett pedagogiskt arbete med människor är medvetenhet om den egna kommunikationsförmågan liksom förståelse för olika kommunikationsformer väsentliga kunskaper. Kommunikation innebär i detta sammanhang att utveckla ett samspel mellan människor. Språket är centralt för utveckling och pedagogisk verk-

samhet. I vid betydelse innefattar begreppet kommunikation även kroppsspråk.

I ämnet ingår även hälsopedagogik, där reflektioner kring liv och livskvalitet utgår från elevernas vardagserfarenheter. I det pedagogiska hälsoarbetet främjas och utvecklas det friska hos människan.

Inom ämnet finns elva kurser, fyra gemensamma och sju valbara. Ämnet kännetecknas av att kunskaper ur ett visst perspektiv inom en kurs återkommer i en annan för att möjliggöra personlig insikt och utveckling hos eleverna.

Den gemensamma kursen *Arbetsätt och lärande* är avsedd att introducera eleverna i ett pedagogiskt tänkande och ett demokratiskt förhållningssätt till andra. I den gemensamma kursen *Hälsopedagogik* behandlas hälsa som ett socialt fenomen, dvs. hur historiska, sociala och kulturella faktorer formar människans självförståelse och kroppsmedvetenhet samt ges möjlighet till reflektioner kring livskvalitet. Såväl relationen mellan människa och miljö som hälsopedagogikens etiska aspekter ingår i kursen.

I den gemensamma kursen *Kommunikation* utvecklas förståelse för kommunikativa processer och kunskap om olika former av kommunikation mellan människor, såsom vid information, samtal och aktiviteter i grupp.

Den gemensamma kursen *Pedagogiskt ledarskap* ger grundläggande kunskaper om olika typer av ledarskap. Förmågan att bemöta människor utifrån ett pedagogiskt förhållningssätt samt att vara förebild som ledare behandlas i kursen, liksom förmågan att utifrån egna erfarenheter få förståelse för grupprocessers inverkan på ledarskapet och vice versa. Även animerat ledarskap som syftar till att motivera och inspirera deltagarna ingår. Den valbara kursen *Ledarskap inom lek och idrott* fokuserar framför allt på ledarskap inom lek och idrott samt lekens och idrottens betydelse för människors fysiska och psykiska välbefinnande.

I de övriga valbara kurserna kombineras praktiska erfarenheter och teoretiska analyser för att utveckla en förståelse för hur aktiviteterna kan användas i det pedagogiska arbetet. I kursen *Natur och friluftsliv A* ingår olika synsätt på naturen. Här betonas naturupplevelser och naturens roll som inspirationskälla. Kursen *Natur och friluftsliv B* fördjupar kunskaperna om och erfarenheterna av friluftsliv och naturen som rum för lärande. *Fritidens aktiviteter* är en s.k. utövandekurs, där utövandet av aktiviteterna utvecklar nya kunskaper och insikter. Kursen ger möjlighet till fördjupning utifrån lokala förhållanden inom något aktivitetsområde. Exempel på sådana områden är estetiska och kulturella aktiviteter, lekar och spel, vatten-, snö- och isaktiviteter, djuraktiviteter samt hushållning. *Skapande dramatik* är en valbar kurs där de egna upplevelserna av olika dramaövningar och samtal kring dessa har en central roll. Kurserna *Barn, dans och teater* och *Barn och musik* fördjupar kunskaperna och erfarenheterna av kulturaktiviteter för barn.

**Ämne: LÄRANDE OCH PEDAGOGISKT
LEDARSKAP**
Kurs: Arbete och lärande
Kurskod: LPL200
Poäng: 50

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskap om människors läroprocesser och olika sätt för lärande och utveckling i grupp. Kursen skall även ge kunskap om och erfarenhet av arbete som karaktäriseras av delaktighet och medinflytande samt ett demokratiskt arbetssätt.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

förstå vilka faktorer som i olika sammanhang kan stödja eller utgöra hinder för lärande

ha erfarenhet av lärande i grupp och känna till grundläggande teori om grupprocesser

tillägna sig erfarenhet av och kunskap om olika former av undersökande och elevaktiva arbetssätt samt när dessa är möjliga att tillämpa

förstå betydelsen av mål, planering och utvärdering för såväl individers och grupper som organisationers kunskapsutveckling

kunna tillämpa ett demokratiskt arbetssätt som främjar delaktighet och medinflytande.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven beskriver faktorer som stödjer eller hindrar läroprocessen. Eleven är orienterad om interaktionen mellan lärande och grupprocesser. Eleven deltar i olika former av undersökande och elevaktiva arbetssätt. Eleven planerar och genomför ett arbete och förstår betydelsen av egen medverkan samt värdet av demokratiska processer.

Väl godkänd

Eleven reflekterar över faktorer som stödjer eller hindrar läroprocessen. Eleven planerar, genomför och utvärderar ett arbete och förstår betydelsen av ett undersökande arbetssätt för yrke och lärande. Eleven beskriver på en grundläggande nivå förutsättningar för demokratiska processer.

**Ämne: LÄRANDE OCH PEDAGOGISKT
LEDARSKAP**

Kurs: Fritidens aktiviteter

Kurskod: LPL201

Poäng: 50

Mål för kursen

Kursen skall utveckla kunskaper om ett valt aktivitetsområdes historiska och kulturella förutsättningar. Dessutom skall kursen utifrån konkreta upplevelser utveckla förståelse för teoretiska perspektiv på aktivitetsområdet samt ge insikter om dess pedagogiska värde och samhällsliga betydelse.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

känna till ett valt aktivitetsområdes historia och kulturtradition

kunna utöva aktiviteter inom området som uttryck för lekfullhet, glädje och utmaning och förstå den inre motivationens betydelse

kunna upptäcka och arrangera miljöer för aktiviteterna samt kunna verka som animatör

ha kunskap om olika anläggningar för aktivitetsområdet samt dess utvecklingsmöjligheter

känna till olika uttrycksformer för aktiviteten såsom tävling, uppvisning eller utställning

känna till aktivitetsområdets olika organisationer samt verksamheter inom och utom landet.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven beskriver översiktligt det valda aktivitetsområdets historiska och kulturella bakgrund nationellt och internationellt. Elever utövar vald aktivitet samt förklarar motiv och läroprocesser inom aktivitetsområdet. Eleven känner till olika uttrycksformer för aktivitetsområdet samt olika organisationer och verksamheter inom området.

Väl godkänd

Eleven beskriver och reflekterar över vilka faktorer som påverkat utvecklingen inom valt aktivitetsområde. Eleven förklarar hur motivation och lärande utvecklas hos människor vid aktivitetsutövande. Eleven jämför olika uttrycksformer för aktivitetsområdet samt beskriver samband mellan utövande-, utbildnings-, tävlings- och uppvisningsverksamhet.

**Ämne: LÄRANDE OCH PEDAGOGISKT
LEDARSKAP**
Kurs: Hälso pedagogik
Poäng: 80
Kurskod: LPL202

Mål för kursen

Kursen skall utveckla ett synsätt där hälsa betraktas ur socialt, kulturellt, ekologiskt och globalt perspektiv. Kursen skall även ge kunskaper om hur levnadssätt och föreställningar påverkar hälsan samt utveckla förhållningssätt som främjar en god livskvalitet hos individen själv samt hos andra.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om skillnaden mellan ett naturvetenskapligt och ett socio-kulturellt synsätt på hälsa och livskvalitet

ha kunskap om hur psykologiska, sociala, könsrelaterade och kulturella faktorer påverkar föreställningar om hälsa och livskvalitet

kunna betrakta hälsa ur ett ekologiskt och globalt perspektiv

kunna reflektera över olika livsstilar och känna till olika faktorer som kan påverka människors handlingsmönster

ha kännedom om olika hälso pedagogiska metoder och hur aktiviteter genomförs utifrån ett hälso pedagogiskt synsätt

ha kunskap om frågor som rör sex och samlevnad

ha kännedom om betydelsen av dans-, musik-, bild-, konst- och filmupplevelser, läsning av texter, upplevelser av fysiska aktiviteter samt kost och levnadsvanor för människors hälsa.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är orienterad om vad begreppet hälso pedagogik innebär. Eleven har kunskap om olika synsätt på hälsobegreppet. Eleven är orienterad om hälsa ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Eleven beskriver vad hälsa och livskvalitet innebär samt reflekterar över sin egen livsstil. Eleven planerar och genomför aktiviteter med handledning utifrån ett hälso pedagogiskt synsätt. Eleven har kunskap om hur samlevnad och relationer kan påverka hälsan.

Väl godkänd

Eleven förklarar begreppet hälso pedagogik. Eleven beskriver hälsa utifrån olika perspektiv samt redogör för skillnaden mellan ett naturvetenskapligt och ett sociokulturellt synsätt på hälsobegreppet. Eleven reflekterar över olika synsätt på hälsa nationellt och internationellt. Eleven beskriver utifrån begreppen hälsa och livskvalitet vilka faktorer som kan påverka människors

livsstil. Eleven planerar och genomför aktiviteter utifrån ett hälsopedagogiskt synsätt.

**Ämne: LÄRANDE OCH PEDAGOGISKT
LEDARSKAP**

Kurs: Kommunikation

Kurskod: LPL203

Poäng: 80

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskaper om hur olika faktorer och kulturmönster inverkar på kommunikationen mellan människor. Kursen skall dessutom utveckla en förmåga att kommunicera och använda olika kommunikationsformer utifrån ett pedagogiskt synsätt.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om hur kommunikation är beroende av psykologiska, sociala, kulturella och könsmissiga skillnader

kunna reflektera över sitt eget och andra människors sätt att kommunicera samt känna till grunderna i och ha erfarenhet av samtalsmetodik

vara orienterad om olika tekniker och hjälpmedel samt pedagogiska principer för att i tal och skrift självständigt kunna informera olika målgrupper

kunna framträda inför och informera en grupp åhörare

genom erfarenheter förstå betydelsen av att kunna uttrycka och bearbeta egna känslor samt ha deltagit i konfliktbearbetning

ha kunskaper om människors reaktioner i kris och om hur olika kristillstånd kan påverka kommunikationen.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är orienterad om vad kommunikationsprocesser innebär. Eleven beskriver hur kön, sociala faktorer och kulturmönster påverkar kommunikationsprocessen. Eleven är medveten om sitt eget och andras sätt att kommunicera samt vad som underlättar eller försvårar kommunikationen mellan människor. Eleven informerar med handledning olika målgrupper och använder olika tekniker och pedagogiska hjälpmedel. Eleven är orienterad om hur konflikter uppstår samt hur konfliktbearbetning kan ske. Eleven känner igen människors reaktioner i kris.

Väl godkänd

Eleven beskriver kommunikationsprocesser i olika situationer. Eleven reflekterar över hur kön och sociala faktorer påverkar kommunikationen. Eleven

förstår hur ett pedagogiskt förhållningssätt kan utveckla kommunikationen. Eleven informerar olika målgrupper och använder olika kommunikationssätt, tekniker och hjälpmedel. Eleven har förståelse för sin egen och andras roll i konfliktbearbetning. Eleven kan beskriva människors reaktioner i kris samt förstår hur de kan bemötas.

**Ämne: LÄRANDE OCH PEDAGOGISKT
LEDARSKAP**

Kurs: Ledarskap inom lek och idrott

Kurskod: LPL204

Poäng: 50

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskaper om ledarskap inom lek- och idrottsverksamhet för olika åldrar samt kännedom om hur ledarskapet kan stödja individens och gruppens utveckling. Kursen har även som mål att utveckla förmågan att leda lek- och idrottsverksamhet utifrån ett pedagogiskt och animerat ledarskap. Kursen skall dessutom ge kunskap om lek och idrott utifrån ett idéhistoriskt, kulturellt och pedagogiskt perspektiv.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om hur lek och idrott påverkas av historiska och kulturella förändringar

ha kunskap om hur ledarskapet kan anpassas till olika lek- och idrotts-sammanhang

kunna utöva pedagogiskt och animerat ledarskap i lek- och idrotts-sammanhang

ha kännedom om och erfarenhet av verksamheter som syftar till fysiskt och mentalt välbefinnande

känna till olika teorier bakom sambandet mellan motorisk utveckling, allsidig fysisk stimulans och intellektuell utveckling

ha kunskaper om gruppens betydelse för såväl lek som för idrottsträning och idrottsutövande.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är orienterad om utvecklingen inom lek och idrott ur ett historiskt och kulturellt perspektiv. Eleven utövar pedagogiskt och animerat ledarskap inom lek eller idrottsverksamhet. Eleven har förståelse för samband mellan motorisk utveckling, fysisk stimulans och intellektuell utveckling. Eleven är orienterad om metoder för att utveckla individuella prestationer och social kompetens. Eleven anpassar sitt ledarskap efter gruppens behov och förutsättningar.

Väl godkänd

Eleven har kunskap om utveckling inom lek och idrott ur ett historiskt och kulturellt perspektiv. Eleven förstår och reflekterar över ledarskapets betydelse samt har god färdighet i att utöva ledarskap. Eleven förklarar sambandet mellan motorisk och intellektuell utveckling och fysisk stimulans samt planerar aktiviteter som stimulerar denna utveckling. Eleven beskriver sambanden mellan individuella prestationer och mental träning samt social kompetens.

**Ämne: LÄRANDE OCH PEDAGOGISKT
LEDARSKAP**

Kurs: Natur och friluftsliv A

Kurskod: LPL205

Poäng: 50

Mål för kursen

Kursen skall belysa olika synsätt på naturen ur ett kulturellt, historiskt, ekologiskt och globalt perspektiv. Kursen skall även ge tillfällen till naturupplevelser och skapa förståelse för naturen som inspirationskälla och därigenom nödvändigheten att värna om den. Ett ytterligare mål för kursen är att genom kunskap om naturvärden skapa förutsättningar att till andra överföra ett positivt förhållningssätt till naturen.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha erfarenhet av friluftsliv och utveckla kunskap om motiven för och värdet av att vistas i naturen under olika årstider

ha kunskaper om betydelsen av olika naturmiljöers ekologiska särart

kunna leda och inspirera andra till aktivitet och kunskapsutveckling med syfte att grundlägga ett intresse för natur och friluftsliv med hänsyn tagen till ekologiska och miljömässiga förhållanden

känna till allemansrätten och kunna tillämpa naturvett

kunna förklara tänkbara orsaker till konflikter kring bruk av naturen och dess resurser

känna till grundläggande ekologiska sammanhang för att kunna medverka till bevarandet av ekosystemet såväl lokalt som globalt.

Betygskriterier**Godkänd**

Eleven deltar i och förstår värdet av natur och friluftsliv. Eleven beskriver någon naturmiljö och förklarar utifrån en konkret situation konflikter som rör bruk av naturen. Eleven planerar, leder och utvärderar aktiviteter i naturen. Eleven beskriver vad allemansrätten innebär. Eleven är medveten om hur den egna livsföringen påverkar ekologiska system.

Väl godkänd

Eleven beskriver olika naturmiljöer och förklarar deras ekologiska betydelse. Eleven leder och inspirerar andra till aktivitet och kunskapsutveckling inom natur och friluftsliv. Eleven beskriver och reflekterar över orsaker som kan leda till konflikt kring bruk av naturen. Eleven har kunskaper om hur lokalt miljöarbete kan påverkas samt förstår effekterna av detta ur ett globalt perspektiv.

**Ämne: LÄRANDE OCH PEDAGOGISKT
LEDARSKAP**

Kurs: Natur och friluftsliv B

Kurskod: LPL206

Poäng: 50

Mål för kursen

Kursen skall ge fördjupad kunskap om friluftsliv genom vistelser och färder i naturen. Kursen skall dessutom ge kunskap om hur naturen kan användas för lärande, som inspirationskälla och plats för avkoppling, rekreation och turism. Kursen skall också ge fördjupad kunskap om hur man ur ett ekologiskt perspektiv kan vistas i naturen och med hänsyn till miljön använda de resurser den har att erbjuda. Kursen skall därför även utveckla kännedom om våra vanligaste växt- och djurarter. Kursen har även som mål att ge kunskaper om hur olika aktiviteter med anknytning till natur och friluftsliv kan planeras och genomföras utifrån människors olika behov och önskemål.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

utveckla rikliga erfarenheter av natur och friluftsliv i varierande miljöer samt känna till hur vistelse i naturen kan påverka och inspirera människor i olika åldrar

ha kunskap om hur naturen kan användas i ett varsamt samspel mellan människa och miljö

ha fördjupad kunskap om och erfarenhet av ledarskap inom natur och friluftsliv med hänsyn tagen till olika människors behov och önskemål

ha kännedom om och förstå villkoren för några vanliga växter och djur

kunna reflektera över friluftslivets betydelse som aktivitet för en enskild utövare och som en del av en fritidsindustri

ha fördjupade kunskaper om ekologiska sammanhang för att kunna medverka till bevarandet av ekosystemet såväl lokalt som globalt.

Betygskriterier**Godkänd**

Eleven planerar och anpassar utifrån erfarenhet av natur- och friluftsliv aktiviteter efter individ, grupp och miljö. Eleven utvecklar ett förhållningssätt till

olika aktiviteter där naturens resurser används varsamt. Eleven känner igen vanliga djur- och växtarter i svensk natur. Eleven är orienterad om spännvidden i friluftslivets former och organisation. Eleven beskriver det ekologiska systemet.

Väl godkänd

Eleven har varierad erfarenhet av aktiviteter i natur- och friluftsliv inom olika miljöer, samt en god insikt i hur dessa aktiviteter kan inspirera och stimulera människor. Eleven anpassar utifrån människors olika behov av natur och friluftsliv aktiviteter efter såväl individ som miljö. Eleven beskriver vanliga djur- och växtarter samt kan placera dessa i ett ekologiskt sammanhang. Eleven reflekterar över inre och yttre faktorer som påverkar människors inställning till, och utövande av friluftsliv. Eleven reflekterar över sin egen roll i arbetet för att bevara ekosystemet.

**Ämne: LÄRANDE OCH PEDAGOGISKT
LEDARSKAP**

Kurs: Pedagogiskt ledarskap

Kurskod: LPL207

Poäng: 100

Mål för kursen

Kursen skall ge kunskap om teorier i ledarskap samt hur människor kan motiveras och animeras till deltagande och delaktighet. Den skall även ge kunskap om sambandet mellan olika ideologier och pedagogiska idéer å ena sidan och ledarskap, verksamhet och organisation å den andra. Dessutom är ett mål för kursen att ge kunskap om grupprocesser och hur dessa påverkar ledare, individ och grupp. Kursen skall även spegla olika föreställningar om kvinnligt och manligt ledarskap samt etik- och moralfrågor förknippade med pedagogiskt ledarskap.

Mål som eleverna skall uppnå efter avslutad kurs

Eleven skall

ha kunskap om olika typer av ledarskap och ha goda insikter i vad ett pedagogiskt och animerat ledarskap innebär inom olika verksamheter

ha kunskap om några pedagogiska riktningar, samt förstå hur dessa kan belysa eller förklara olika verksamheters organisation, innehåll och ledarskap

ha grundläggande kunskap om hur ledarskap kan motivera och inspirera individer och grupper till delaktighet, kreativ utveckling, förändring och social mognad

ha kännedom om den pedagogiska ledarens roll i utvecklingen av etik- och moraluppfattningar samt hans eller hennes betydelse som förebild

ha kunskap och erfarenhet av grupprocesser ur både deltagar- och ledarperspektiv

ha kunskaper om och erfarenhet av att planera, leda och utvärdera aktiviteter känna till och analysera olika uppfattningar om kvinnligt och manligt ledarskap.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är orienterad om olika ledarskapsteorier samt hur de påverkar organisation av verksamheter. Eleven ser i konkreta situationer samband mellan ledarskap och individers och grupper utveckling samt har förståelse för vad kreativa arbetsformer innebär. Eleven har förståelse för ledarens roll i arbetet med etik- och moralfrågor. Eleven organiserar och leder med handledning aktiviteter utifrån ett pedagogiskt och animerat ledarskap. Eleven är orienterad om faktorer som påverkar uppfattningen om manligt och kvinnligt ledarskap.

Väl godkänd

Eleven har kunskaper om hur organisation och ledarskap påverkas och utformas av olika ideologier. Eleven beskriver samband mellan ledarskap och individers, grupper och organisationers utveckling. Eleven har kännedom om sin egen förmåga att fungera som ledare och förebild. Eleven utarbetar med handledning en handlingsplan för hur man kan arbeta med etik- och moralfrågor inom något verksamhetsområde. Eleven organiserar och leder på ett kreativt och självständigt vis aktiviteter utifrån olika individers och grupper behov. Eleven ser samband och reflekterar över skillnader i uppfattningar om manligt och kvinnligt ledarskap.

**Ämne: LÄRANDE OCH PEDAGOGISKT
LEDARSKAP**

Kurs: Skapande dramatik

Kurskod: LPL208

Poäng: 50

Mål för kursen

Kursen skall bidra till personlighetsutveckling genom att öka förmågan att kommunicera och frigöra individens kreativa resurser. Kursen skall även ge kunskap om och erfarenhet av arbete med pedagogiskt ledarskap inom skapande dramatik.

Mål som eleverna skall ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven skall

ha deltagit i olika dramaövningar samt ha kunskap om och erfarenhet av ledarskap i skapande dramatik

ha kunskap om och ha deltagit i problemlösning i anslutning till en drama-
produktion

ha kunskap om och insikter i kommunikationsprocessen och dess betydelse för en grupps kreativitet

ha förmåga att i samtal bearbeta gemensamma upplevelser samt utveckla sin inlevelseförmåga

ha utvecklat sin förmåga att kommunicera med kropp och rörelse, röst och tal

ha kännedom om skapande dramatik som metod i läroprocessen.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven deltar i olika övningar och diskussioner samt leder med handledning enkla övningar. Eleven beskriver utifrån en övning ledarskapets och kommunikationsprocessens betydelse. Eleven genomför tillsammans med andra en enkel produktion. Eleven är orienterad om skapande dramatik som metod i läroprocessen.

Väl godkänd

Elever leder enkla dramaövningar. Eleven deltar engagerat i olika övningar och diskussioner samt är aktiv och kreativ i problemlösningssprocessen och är lyhörd för deltagarnas idéer. Eleven reflekterar över ledarskapets och kommunikationsprocessens betydelse samt skapar tillsammans med andra en produktion som åskådliggör detta. Eleven har förståelse för hur ledarskap och aktivitet utvecklar mod, lust och tillit hos deltagarna.

Ämne: NATURKUNSKAP

Syfte

Det moderna samhället är i hög grad baserat på naturvetenskap och teknik. Alla de frågor som bygger på kunskap i naturvetenskap kan dock inte överlämnas till specialister. För att medborgarna på saklig grund skall kunna ta ställning till dessa frågor och därmed ha inflytande över samhällets utformning krävs att alla har en naturvetenskaplig kompetens. Särskilt miljöfrågorna – ofta komplexa och mångfacetterade – ställer krav på brett naturvetenskapligt kunnande.

Syftet med den gymnasiala utbildningen i ämnet naturkunskap är att eleverna skall fördjupa och bredda sina kunskaper och kunna studera mer komplexa samband. Ämnet skall också ge generella insikter i hur kunskaper i naturvetenskap skapas, bearbetas, förmedlas och värderas.

Eleverna skall också få möjlighet att fördjupa sina kunskaper om naturvetenskapliga samband och fenomen och därmed förstå att naturvetenskapliga beskrivningar och förklaringar bygger på ett modelltänkande.

En strävan i undervisningen skall också vara att eleverna genom egna experiment och undersökningar får insikt i naturvetenskapligt arbetssätt och därmed kan förstå hur människans världsbild har förändrats genom växelverkan mellan empiri och teori.

Genom undervisningen i ämnet naturkunskap skall eleverna utveckla sin förmåga att på naturvetenskaplig grund ta ställning till den egna livsföringen och till miljö- och resursfrågor.

Karaktär och struktur

Naturkunskap är ett tvärvetenskapligt ämne där naturvetenskapliga frågeställningar kan studeras ur flera perspektiv. Strukturen är inte entydigt given men ämnet handlar ytterst om materia, energi och liv, dvs. att förklara den fysiska omvärlden. Stor vikt skall läggas vid olika samhällstillämpningar.

Undervisningen i naturkunskap skall utformas så, att elevernas intresse för och vetgirighet inom det naturvetenskapliga området ökar och att eleverna utvecklar sin förmåga att söka och tillgodogöra sig naturvetenskaplig information.

Ämne: NATURKUNSKAP
Kurs: Naturkunskap B
Kurskod: NK201
Poäng: 70

Mål

Målet för kursen är att eleven skall tillägna sig naturvetenskaplig bildning samt öka sin förmåga att sätta sig in i frågor som kräver naturvetenskaplig belysning. Uppläggningsen skall vara experimentellt inriktad och ge insikter i naturvetenskapligt arbetssätt.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha fördjupat sina kunskaper om materiens byggnad och egenskaper

ha kunskaper om energiformer, energiomvandlingar och energikvalitet

ha kunskap om naturvetenskapliga teorier för livets förutsättningar, uppkomst, utveckling och mångfald

kunna beskriva den levande organismens byggnad och funktion från molekylär nivå till organnivå

ha ökat sin förmåga att beskriva och analysera faktorer som påverkar arbetsmiljö och yttre miljö

kunna planera, utföra och tolka enkla experiment och undersökningar

kunna rapportera genomförda experiment och undersökningar muntligt och skriftligt

ha kunskap om materia- och energiflöden i samband med produktion och användning av industriprodukter

ha översiktlig kunskap om aktuell forskning inom några områden samt ha beredskap att kunna värdera och ta ställning till tillämpningar av forskningsresultaten ur etiskt perspektiv.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har viss insikt i begrepp och viss kännedom om fakta som ingår i kursen. Eleven har insikter i det naturvetenskapliga arbetssättet och kan med handledning planera och genomföra en enkel och väl definierad experimentell uppgift. Eleven kan på godtagbar nivå beskriva iakttagelser och tolka resultat. Eleven kan inom några områden använda sina kunskaper i diskussioner och resonemang. Eleven kan med viss insikt läsa och förstå texter som innehåller naturvetenskapliga begrepp och fakta.

Väl Godkänd

Eleven har insikt i begrepp och kännedom om fakta som ingår i kursen och har förmåga att i ett sammanhang kombinera kunskaper från flera olika delar av kursen. Eleven har goda insikter i det naturvetenskapliga arbetssättet och kan relativt självständigt planera och genomföra en enkel och väl definierad experimentell uppgift samt kan på god nivå beskriva iakttagelser och värdera resultat. Eleven kan i vanliga sammanhang använda sina kunskaper på ett relevant sätt i diskussioner och resonemang. Eleven kan läsa och förstå texter som innehåller begrepp och fakta som behandlats i kursen och kan med viss handledning fördjupa sina kunskaper inom kursens olika delar.

FRITZES
OFFENTLIGA
PUBLIKATIONER

POSTADRESS: 106 47 STOCKHOLM
FAX 08-690 91 91. TELEFON: 08-690 91 90
E-POST: fritzes.order@liber.se
INTERNET: www.fritzes.se

ISSN 1103
ISBN 91-38-31450